

TARIM BÜLTENİ

Türkiye Tarımsal Üretimi 2021 Yılında Geriledi!

- 2021, önceki yıla kıyasla daha düşük bitkisel üretimin gerçekleştiği ve artan üretim maliyetlerinin çiftçinin üretimini zorlaştırdığı, gıda fiyatlarının biteviye yükseldiği ve tarım emekçilerinin büyük bir sömürüye maruz kaldığı bir yıl olmuştur.
- Türkiye İstatistik Kurumunun, (TÜİK) 2021 yılına ilişkin açıkladığı bitkisel üretim istatistiklerine göre Bitkisel üretim 2021 yılında, 2020'ye göre tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde %13,4 azalırken, sebzelerde %1,8 artmıştır. Meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde ise üretim %5,4 yükselmiştir.
- TÜİK'in açıkladığı 2021 yılı üretim miktarları yaklaşık olarak tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerde 61,7 milyon ton, sebzelerde 31,8 milyon ton, meyveler, içecek ve baharat bitkilerinde 24,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Tahıl ürünleri üretim miktarları yıllık bazda %14,3 azalarak yaklaşık 31,9 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.
- 2021 yılında buğday üretimi %13,9 düşerek yaklaşık 17,7 milyon tona, arpa üretimi %30,7 azalarak yaklaşık 5,8 milyon tona, çavdar üretimi %32,4 düşerek 200 bin tona, yulaf üretimi %12,2 gerileyerek 276 bin tona gerilerken, dane mısır üretimi %3,8 artarak yaklaşık 6,8 milyon tona ulaşmıştır.
- 2021 baklagil üretiminde TÜİK'e göre; nohut üretimi %24,6 düşerek 475 bin ton, kırmızı mercimek üretimi %30,6 gerileyerek 228 bin ton, yumru bitkilerden patates üretimi ise %1,9 azalarak 5,1 milyon ton olurken, kuru fasulye üretimi %9,1 yükselerek 305 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca tütün üretimi %7,7 gerileyerek 73 bin ton, şeker pancarı üretimi ise %20,7 azalarak yaklaşık 18,3 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.
- 2021 Sebze üretiminde TÜİK'e göre; kuru soğanda %9,6, kuru sarımsakta %13,5, biberde (salçalık, kapyra) %11,9, hıyarda %0,2, beyaz lahanada %0,6 artış olurken, domateste %0,8 ve ıspanakta %5,7 düşüş olmuştur.
- 2021 TÜİK meyve üretim istatistiklerine göre 2020 yılına kıyasla kayısı üretimi %4, üzüm üretimi % 12,8, kiraz üretimi % 4,8 azalmış, elma üretimi % 4,5, çilek üretimi % 22,4, zeytin üretimi % 32,1 mandalina üretimi % 14,7, portakal üretimi % 30,6, limon üretimi % 30,4, sert kabuklu meyvelerden fındık üretimi % 2,9 yükselirken, Antep fıstığı üretimi % 59,7 gerilemiş , muz üretimi %21,3 artarken, incir üretimi ise değişim göstermeyerek 320 bin ton olarak gerçekleşmiştir.
- Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) açıkladığı son rapora göre, Türkiye'deki yıllık gıda fiyat artışı Eylül ayında %28,8, ekim ayında ise %27,4'lük artışla tüm bölge ülkelerindeki gıda fiyat artışı ile kıyaslandığında açık ara birinci olmuştur. Türkiye'den sonra gıda fiyat artışı listesinde Kolombiya, 13,7 ile ikinci, %10,6 gıda fiyat artışı ile Avustralya ise üçüncü sırada yer almıştır.
- 2020-2021 Ekim ayına göre bir yıl içerisinde çiftçilerin bankalara ve finans kurumlarına olan borcu %18 artış ile 30 milyar artarak 177 milyar TL olmuştur. Çiftçi borçlarının yaklaşık 166 milyar TL'si bankalara, 11 milyar TL'si Tarım Kredi Kooperatiflerinedir. Bu borcun üzerine yaklaşık piyasa borçlarını eklediğimizde toplam çiftçi borcu yaklaşık 227 milyar TL olmuştur.
- Çiftçiler ağır borç yükü altında üretim yaparken 8 yerden maaş alan Tarım Kredi Kooperatifi müdürü Fahrettin Poyraz'ın toplam aylık kazancı döviz kur artışına paralel olarak 180 bin TL'den 230 bin TL'ye çıkmıştır.

- Çiftçi borçları konusunda çözüm politikası üretemeyen AKP iktidarı 2019 yılından günümüze kadar 25 milyon üzeri borcu olan 242 büyük ölçekli şirketin 75 milyar TL tutarındaki borçlarını yeniden yapılandırma kararı almıştır.
- 1 Temmuz'da 3,2 TL olarak belirlenen süt fiyatları, 8 Aralık'tan itibaren ise litresi 4.7 TL'ye çıkarılmıştır. Temmuz ayında süt yeminin çuvalı 150 TL iken günümüzde ise %50 oranında zamlanarak en düşük yem 225 TL'ye yükselmiştir.
- Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDDA)'ne göre Türk lirasındaki sert değer kaybı, et ve süt sektöründe maliyetleri artırdığı içintedarik zinciri kırılma noktasına gelmiş ve acil önlem alınmaması durumunda yaz aylarında gıda krizinin olacağını öngörmüştür. Çünkü süt üreticileri bir litre sütü yaklaşık 5,5 TL maliyetle üretirken, bir litre süt fiyatının 4,70 TL olması üreticilerin zarar etmesine neden olmaktadır.

Buğday Üretimi Son 30 Yıldır Artmıyor!

- TÜİK tarafından açıklanan 2021 yılı bitkisel üretim 2. tahminine göre, buğday üretimi yaşanan kuraklığın etkisiyle 17,7 milyon ton ile son 14 yılın en düşük seviyesine inmiştir.
- Türkiye'nin 1991 yılında yani 30 yıl önce nüfusun 56 milyon olduğu zamanda yıllık buğday üretimi 20,4 milyon ton iken 2021 yılında nüfusun %50 oranında artarak 84 milyona ulaştığı günümüzde yıllık buğday üretimi artmamış hatta kimi yıllarda düşüş yaşanmıştır. Diğer taraftan, 30 yıllık süreçte buğday ekim alanları %39 azalarak 96 milyon dekadardan 69 milyon dekara düşmüştür.
- Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO), 2022'nin ocak ayı için piyasayı regüle etmek için 1 milyon 220 bin ton hububatı satacağını açıklayarak, ekmeklik buğday fiyatına %23 zam yaparak tonunu 3250 TL, arpa fiyatına ise %24 zam yaparak tonunu 2550 TL'den satışa çıkarmıştır.
- Gıda Fiyatları Her Geçen Gün Daha da Yükselmektedir.!
- Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) açıkladığı Aralık ayı Küresel Gıda Fiyat Endeksine göre FAO Gıda Fiyat Endeksi, Aralık'ta aylık bazda %0,9 gerileyerek 133,7 puan olmuş ve yıllık bazda %23,1 artarak %125,7 olmuştur. 2020 yılı FAO Gıda Fiyat Endeksi %98,1 olarak gerçekleştiği dikkate alındığında gıda fiyatları sürekli yükselmiştir.
- Türkiye'de gıda fiyatları her geçen gün daha da yükselmektedir. 4 bin 250 TL olarak belirlenen asgari ücret yurttaşların geçinmesini zorlaştırmaktadır. Asgari ücrete yapılan son zam ile temel geçinme ihtiyaçlarına yapılan zam kıyaslandığında insanların alım gücünün giderek zayıfladığı 2022'nin daha ilk ayında gün yüzüne çıkmıştır. 4 kişilik bir ailenin aylık temel tüketim ve eğitim harcaması minimum 2 bin 38 TL'ye karşılık gelmektedir. Güncel fiyatlara göre, 5 litrelik yağ 135TL'ye, 1 kilo tereyağı 80TL' ye, 30'lu yumurta 40TL'ye, 1 kilo salça 10TL'ye, bir paket makarna 6,5TL'ye, 1 kilo mercimek 30TL'ye, 1 kilo bulgur 16TL'ye, 1 kilo pirinç 22TL'ye, 3 kilo şeker 23TL'ye, 1 kilo süt 13TL'ye, 2 kilo yoğurt 22TL'ye, 2 kiloluk un ise 25 TL'ye satılmaktadır.
- TÜİK'in verilerine göre Aralık 2021'de aylık enflasyon %13 yıllık enflasyon %36, Enflasyon Araştırma Grubu'na (ENAG) göre ise yıllık enflasyon %82 olarak açıklanmıştır.
- DİSK-AR'a göre en düşük gelirli %20'lik dilimin gıda enflasyonu %64,6, ikinci %20'lik dilimin %56,4, emeklilerin ise %55,8 olarak gerçekleşmiştir.

- Türkiye Ürün İhtisas Borsası (TÜRİB) Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) Piyasası tarımsal ürün endekslerine göre son bir yılda fiyat değişim oranları %100 geçmiştir. TÜRİB Hububat Endeksi, son 1 yılda %107,01 artış göstermiş; Buğday Endeksindeki artış %105,29 Buğday Ekmeklik Endeksindeki yükseliş %107,15 oldu. Buğday Makarnalık Endeksi ise son 1 yılda %94,48, TÜRİB Mısır Endeksi ise son 1 yılda %124,50 artış kaydederken, TÜRİB Arpa Endeksi ise %136,37 artmıştır.

Bazı yaş/kuru meyve ve sebzelerde yıllık fiyat artış oranı

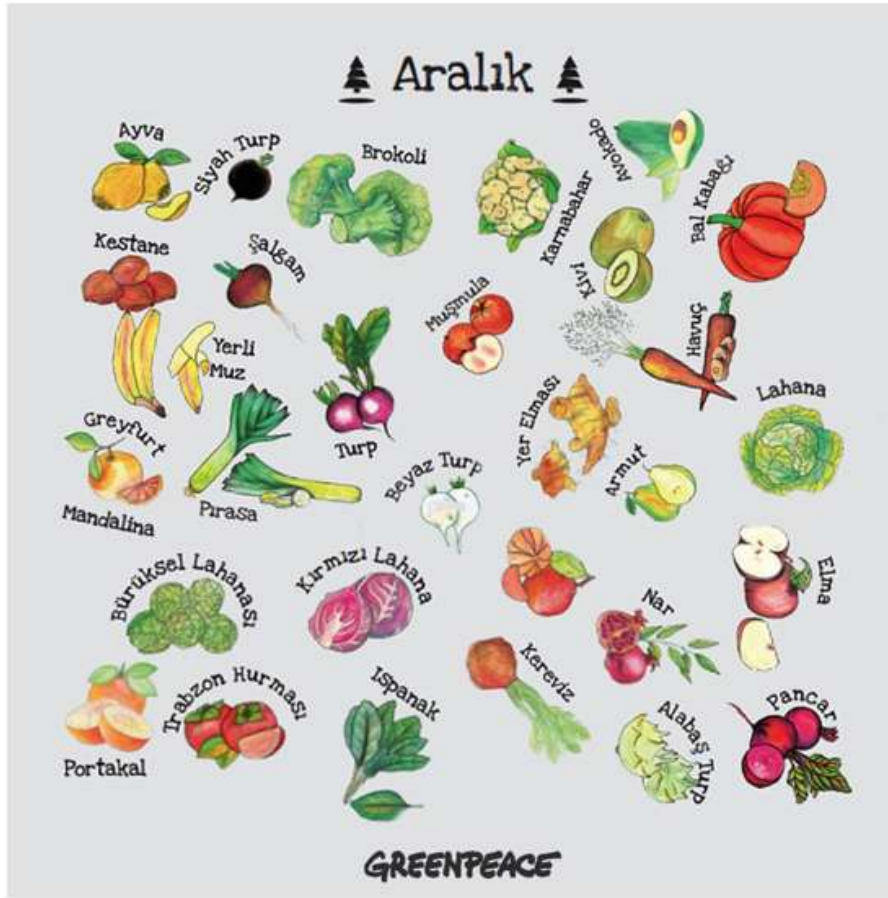
Ürün	Oran
Patates	%115
Patlıcan	%97
Sivri biber	%73
Salatalık	%68
Çarliston Biber	%64
Havuç	%43
Mandalina	%37
Armut	%32
Nar	%31
K. Kayısı	%89

Kaynak: TÜİK

- Aralık ayında TL'nin döviz karşısındaki değer kaybı sonrası 1 Dolar'ın 18 TL'ye çıkması sebebiyle neredeyse bütün ürünlere zam yapılmıştır. Ancak daha sonra 1 Dolar'ın 13 TL'ye düşmesiyle zam yapılan gıda fiyatlarına indirim yapılmamıştır.
- 1 ve 9 Aralık'ta gübre fiyatlarına arka arkaya yapılan zam ile toplamda gübre fiyatlarına 4000 TL zam yapılmıştır. Fakat TL'nin Dolar karşısında değer kazanmasıyla gübre fiyatlarına 1100 TL gibi indirim yapılmıştır. Böylece AKP iktidarı Aralık ayındaki döviz politikası sonucunda gübreye yaklaşık 2900 TL gibi zam yaparak çiftçilerin üretim maliyetini yükseltmiştir.
- Geçtiğimiz yıl tonu 1800 TL'den satılan üre gübresi, bu yıl pandemi ve Avrupa ülkelerindeki fiyat artışları gerekçe gösterilerek Ağustos ve Eylül aylarında 8 bin liraya kadar çıkarırken, Ekim ayından sonra kurda yaşanan artışlar da bahane edilerek fiyatı 16 bin liraya kadar çıkararak tarihi bir rekor kırmıştır.
- 2022 güncel gübre fiyatları;
 - Tarım Kredi DAP gübre 1 ton fiyatı: 14.250 TL
 - Tarım Kredi ÜRE gübre 1 ton fiyatı: 14.250 TL
 - Tarım Kredi 20 20 Z gübre fiyatı: 8.700 TL
 - Tarım Kredi 20 20 DÜZ gübre 8.400 TL
- Türkiye'nin üre gübresinde yıllık ihtiyacı 3 milyon ton seviyesinde bulunurken, bunun ortalama 2,5 milyon tonu tarımda, 500 bin tonu da sanayide kullanılmaktadır. İç piyasada bazı firmaların üre gübresi üretimi bulunsa da Türkiye, ihtiyacının büyük bir bölümünü ithalatla karşılamaktadır.
- TÜİK verilerine göre, Türkiye 2021 Ocak-Ekim döneminde 2 milyon 221 bin ton üre gübresi ithal ederken, ithal edilen üre gübresinin ortalama ton fiyatı ise 344 dolar olarak gerçekleşmiştir.

- 2021 yılında yapılan üre gübresi ithalatında Umman 1 milyon 243 bin tonla birinci ülke olurken, bu ülkeyi 467 bin tonla Mısır, 230 bin tonla Türkmenistan ve 155 bin tonla İran izlemiştir.
- 344 dolardan ithal edilen üre gübresinin, çiftçiye bin doların üstünde bir fiyatla satılması, gübre üzerinden şirketlere rant sağlandığını gözler önüne sermektedir.

• Aralık Ayı Mevsimsel Tarım Ürünleri

• Mevsimsel bazı ürünlerin fiyatları

Ürün Kg	Mersin Tarla	Mersin Hal	Mersin Market	İstanbul Hal	İstanbul Market
Ayva	0,50-5 TL	1-6,5 TL	7- 9 TL	3-6 TL	8-12 TL
Pırasa	0,50-2 TL	1,50 -3 TL	8-10 TL	4-5 TL	10-12TL
Brokoli	0,25-3TL	1-5 TL	10-13TL	4-5 TL	10-12 TL
Mandalina	0,25-3 TL	0,75 -6 TL	8-10 TL	3-12 TL	13-25 TL
Karnabahar	0,50-1 TL	1,50-2,50 TL	5-7 TL	2-3 TL	7-25 TL
Ispanak	0,25- 1,50TL	1,50 -2,50 TL	7-15 TL	1-4TL	11-17 TL
Lahana	0,25- 1,5 TL	1,25-2,50 TL	4-5 TL	3-4 TL	4-8 TL
Nar	1-5 TL	2-7 TL	10-12 TL	5-10 TL	8-15 TL